

Miljö- och energidepartementet

Yttrande över Energimyndighetens rapport "Havsbaserad vindkraft"

Svensk Energi har givits möjlighet att lämna synpunkter på Energimyndighetens rapport om havsbaserad vindkraft. Nedan finns en sammanställning av synpunkterna.

Generella kommentarer

Stöd till havsbaserad vindkraft en fråga för Energikommisionen

Utbyggnaden av havsbaserad vindkraft utgör en del av diskussionen om vilka målsättningar som ska vara styrande för svensk energipolitik i framtiden, inklusive hur drivkrafterna och marknadsmodellen för elproduktion och kapacitet framgent ska se ut. Svensk Energi anser att frågan om havsbaserad vindkraft måste integreras med och fortsatt hanteras inom ramen för det arbete kring den långsiktiga energipolitiken som bedrivs av Energikommisionen.

Sverige har idag en produktion som vida överstiger vår användning, samtidigt som överföringsförbindelserna till omvärlden är begränsade. Trots de aviseringar som gjorts om tidigareläggning av att ta fyra kärnkraftsreaktorer ur drift, bedömer Svensk Energi att energibalansen är stark. Däremot finns det skäl att se över effektsituationen, vilket ligger på Energikommisionens bord.

Av dessa skäl anser Svensk Energi att regeringen inte bör fatta förhastade beslut om stöd till havsbaserad vindkraft utan låta dess roll och potential analyseras av Energikommisionen som även har att hantera förslag till styrmedel för energisystemet som helhet.

Särskilt stöd till havsbaserad vindkraft i Sverige är inte samhällsekonomiskt försvarbart

Detta för oss till frågan om varför ett stöd till havsbaserad vindkraft ska införas i Sverige. Svensk Energi anser att i en överskottssituation subventionera in mer energiproduktion är mycket tveksamt från ett samhällsekonomiskt perspektiv. De siffror som Energimyndigheten redovisar

styrker dessutom slutsatsen att det inte är samhällsekonomiskt försvarbart med ett stödsystem för havsbaserad vindkraft.

Svensk Energi anser att skillnaden mellan kostnaderna för land- respektive havsbaserad vindkraft är så stora att det för svenskt vidkommande knappast går att se ett scenario där det skulle vara mer ekonomiskt gynnsamt att bygga vindkraft till havs. Detta visas också tydligt i en rapport från [Thema Consulting](#) som kommer till slutsatsen att vare sig skillnader i miljökostnader eller andra ekonomiska effekter försvarar den extra kostnad som utbyggnad av havsbaserad vindkraft leder till.

I dagsläget finns tillståndsgivet och/eller under byggnation nästan 7200 MW vindkraft på land, vilket skulle ge upp emot 18 TWh och är ytterligare ett skäl till att stöd till havsbaserat inte är nödvändigt.

Energimyndighetens uppdrag har varit att ta fram förslag på hur ett stöd till havsbaserad vindkraft bör utformas för att skapa förutsättningar för en utbyggnad, men inte att analysera behovet av ett sådant stöd i Sverige. Regeringen har heller inte angivit syftet med stödet i sin uppdragsbeskrivning. Svensk Energi ser detta som en brist och anser att det snarare hade varit intressant med en analys av behovet av ett sådant stöd liksom de samhällsekonomiska konsekvenserna. Det är vidare en brist att uppdraget inte omfattar en analys av finansieringslösning, vilket är en central del för att kunna belysa påverkan på elkunderna och acceptans för stöd. Uppdraget går det av naturliga skäl inte att ändra på, däremot är detta ytterligare skäl till regeringen inte ska fatta beslut om stöd nu utan låta Energikommisionen hantera frågan.

Energimyndigheten visar att en senare introduktion av ett stöd innebär ett väsentligt lägre stödbehov jämfört med ett tidigt införande av ett stöd. Kostnadssänkningen mellan åren beror på teknikutveckling och stigande elpriser. Svensk Energi anser således att om det överhuvudtaget ska vara aktuellt med ett stöd för havsbaserad vindkraft så är det på längre sikt, bortom 2025-2030.

Svensk Energi ser emellertid att det kan finnas ett behov av stöd till demonstrationsprojekt för viss nischad teknik för havsbaserad vindkraft (t.ex. teknik för de specifika förhållandena i Östersjön). Men detta ska då sättas i sitt sammanhang och hanteras av Energikommisionen alternativt i kommande forskningspropositioner.

Ett stöd till havsbaserad vindkraft riskerar att konkurrera ut landbaserad vindkraft

Inom elcertifikatsystemet är det framförallt landbaserad vindkraft som bedöms byggas ut framöver, därför att landbaserad vindkraft är ett av de billigaste kraftslagen att bygga i dagsläget. Ett stöd till havsbaserad vindkraft skulle emellertid få effekten att vindkraft kommer att konkurrera mot vindkraft och att tidpunkten för när landbaserad vindkraft klarar sig utan stöd fördröjs tidsmässigt.

Den framtida elmarknaden måste vila på marknadens prissignaler

Det är viktigt att alla kraftslag utsätts för marknadens prissignaler så att inte marknaden fastnar i en dyr och ineffektiv stödkarusell där alla investeringar som görs, oavsett produktionsslag, är beroende av stöd. Energimyndigheten

påpekar att alla former av stöd kommer att påverka elpriset och att tillkommande havsbaserad vindkraft sänker elpriset. Ett stödsystem som omfattar 15 TWh havsbaserad vindkraft ger en väsentlig marknadspåverkan. Då Energimyndigheten också menar att havsbaserad vindkraft är ett av de dyraste kraftslagen konstaterar Svensk Energi att extra subventioner till havsbaserad vindkraft kommer medföra att alla kraftslag kommer att få svårare att hävda sig på den öppna marknaden eftersom elpriset på marknaden pressas nedåt.

Svensk Energi anser att en ökad konkurrenskraft för förnybar elproduktion i första hand bör drivas av priset på utsläppsrätter. Ett reformerat och fungerande utsläppshandelssystem inom EU bör möjliggöra en utfasning av existerande stöd till mogen teknik för förnybar elproduktion. Ju mer förnybar elproduktion som kommer in i systemet via subventioner desto mer pressas priserna på utsläppsrätter nedåt, vilket omintetgör drivkraften i EU ETS. Därigenom kan alltså subventioner till förnybar energi vara kontraproduktiva.

Elcertifikatsystemet har hittills fungerat väl i syfte att nå politiska mål för utbyggnad av förnybar elproduktion och förtroendet för systemet är stort hos marknadens aktörer. Detta bland annat på grund av att villkoren i systemet är väldefinierade, långsiktiga och att väldigt få justeringar har genomförts under årens gång. Detta har i sin tur medfört en stabilitet som är nödvändig för såväl investerare som för dem som ska betala för systemet.

Svensk Energi anser att elcertifikatsystemet bör fasas ut efter år 2020. Fortsatta subventioner kommer att försvaga marknadens prissignal och skapa en ohållbar situation i längden. Svensk Energi anser inte att elcertifikatsystemet bör ersättas med ett kraftfullt stödsystem till havsbaserad vindkraft då detta kommer att ha samma negativa marknadspåverkan som ett fortsatt elcertifikatsystem.

Specifika kommentarer på rapporten

Kostnadsberäkningarna behöver kompletteras

Svensk Energi anser att Energimyndighetens beräkning inte ger en rättvisande bild av kostnaderna för det stödsystem som analyserats. Rapportens huvudscenario är en utbyggnad av 15 TWh havsbaserad vindkraft vilket sägs medföra kostnader för stödet om 120 miljarder kronor om driftsättningen påbörjas år 2018 men bara cirka 40 miljarder om utbyggnaden påbörjas år 2025. Energimyndighetens beräkningar visar inte stödets totala kostnader då det utelämnar administrationskostnader för berörda aktörer samt den minskade lönsamheten för befintliga kraftproducenter (minskat producentöverskott). Dessutom är det tveksamt om stödbehovet kommer att vara så pass "lågt" år 2025 då detta bygger på en kraftig utveckling av elpriset till denna tidpunkt som i sig är mycket tveksam.

Driftstöd snedvrider marknadens prissignaler

Svensk Energi håller med om slutsatsen att om ett stöd anses som ofrånkomligt, så vore ett anbudsförfarande lämplig väg att gå. Däremot konstaterar Svensk Energi att ett driftstöd på ett mer påtagligt sätt snedvrider marknadens prissignaler än ett investeringsstöd. Ett investeringsstöd kan

också avlyfta risk och lånebehov för aktörer. Å andra sidan kan investeringsstöd medföra andra typer av problem.

Stödets utformning måste ge minimal marknadspåverkan

Svensk Energi saknar en analys av hur negativa elpriser och nollpriser ska hanteras i stödsystemet. Svensk Energi anser vidare måste ett stöd utformas så att producenten i så stor utsträckning som möjligt påverkas av marknadens prissignaler. Obalanskostnader måste återföras direkt till producenten.

Finansiering via samarbetsmekanismerna

Den lösning som Svensk Energi ser som mest intressant är dock att genom förnybartdirektivets samarbetsmekanismer söka finansiering genom annat land. Sverige har tidigare ställt sig positiv till att använda samarbetsmekanismerna. Detta har hittills inte lockat några intresserade medlemsstater och för att gå vidare skulle svenska staten behöva ta en aktiv roll.

Ingen anledning att rikta ett stöd till södra Sverige

Svensk Energi stödjer Energimyndighetens slutsats att det knappast finns anledning att rikta ett eventuellt stöd till södra Sverige. Elpriser och nättariffer är geografiskt differentierade och bedöms ge tillräcklig styrning för att styra de vindkraftprojekt till de områden där de bäst behövs.

Stockholm, som ovan

Kalle Karlsson

Kommunikationschef

Cecilia Kellberg

Ansvarig miljö- och klimatfrågor